

УДК 83 (477)

ПОСТАТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У КОМУНІКАТИВНІЙ ПРАКТИЦІ ІНТЕРНЕТ-КОРИСТУВАЧІВ

Наталія ФІЛАТОВА

молодший науковий співробітник відділу української філології НДІУ

Анотація. У статті проаналізовано комунікацію інтернет-користувачів щодо поста-ті Тараса Шевченка, розуміння його ролі, внеску, значення для сучасного українського суспіль-ства; здійснено мовний аналіз текстів повідомлень комунікантів в інтернет-просторі.

Ключові слова: Тарас Шевченко, комунікація, Інтернет, інтернет-простір, веб-ресурси, сайт, форум, блог.

ЛИЧНОСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО В КОММУНИКАТИВНОЙ ПРАКТИКЕ ИНТЕРНЕТ-ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ

Наталія ФІЛАТОВА

младший научный сотрудник отдела украинской филологии НИИУ

Аннотация. В статье проанализирована коммуникация интернет-пользователей относительно личности Тараса Шевченко, понимания его роли, вклада, значения для совре-менного украинского общества; осуществлен языковой анализ текстов сообщений коммуни-кантов в интернет-пространстве.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, коммуникация, Интернет, интернет-пространство, веб-ресурсы, сайт, форум, блог.

TARAS SHEVCHENKO'S PERSONALITY IN COMMUNICATION EXPERIENCE OF INTERNET USERS

Natalia FILATOVA

junior research associate of Ukrainian Philology Department of RIUS

Annotation. The article deals with the communication experience of Internet users concerning Taras Shevchenko's personality, understanding of his role, contribution and importance for modern Ukrainian society. The author carried out the linguistic analysis of Internet users' messages in the web space.

Key words: Taras Shevchenko, communication, Internet, web space, web resources, website, forum, blog.

Інформаційний вибух та технологічний прогрес суспільства в ХХ ст. суттєво видозмінили соціум та шляхи його розвитку в новому ХХІ ст. Надзвичайно актуальною є проблема дослідження комунікації в інформаційному суспільстві. Термін «комунікація» (від лат. *communicatio* – єдність, передача, з'єднання, повідомлення) [3] з'явився у науковій літературі на початку ХХ ст.

Розвиток науки і техніки, технологічний прорив людства, що відбулися у ХХ ст., викликали значні зміни у людській свідомості, виявили нові потреби у спілкуванні, а також призвели до появи нових способів і форм комунікації. Вершиною становлення інформаційного суспільства стала всевітня комп'ютерна мережа Інтернет, яка стирає часові й просторові кордони та відкриває нові можливості світової комунікації в умовах наростаючої глобалізації [2].

Нові інформаційні технології сприяли до появи нових форм комунікації, а саме комунікації в інтернет-просторі, що істотно впливає не лише на свідомість людини, а й на зміну її світоглядних пріоритетів.

Досліджуючи Інтернет як засіб формування інформаційної культури, філософ М. Недюха зауважує, що комунікації, здійснювані через Інтернет, не орієнтовані на інституційні та групові норми, що спрямовують діяльність людей у їхньому мережевому житті [12, с. 52 – 57]. Мовознавець С. Чемеркін у своїй монографії наголошує, що саме завдяки Інтернету зазнає трансформацій такий важливий аспект існування суспільства, як комунікація. Через характер комунікації в Інтернеті змінюються стандартні підходи до культури загалом і культури спілкування зокрема [21, с. 228 – 229].

Інтернет-простір – це засіб формування специфічного різновиду комунікації, а саме інтернет-комунікації, яка відкриває нові можливості для користувачів Інтернету. Інтернет набув такого розвитку, що став одним із найпотужніших різновидів комунікації і засобів впливу як на свідомість, так і на дії комунікантів.

Минув 201-й рік з дня народження знакової постаті української культури і національного буття – Тараса Шевченка. Незважаючи на велику кількість друкованих матеріалів, тема творчості та особистості Т. Шевченка беззаперечно була, є і буде надзвичайно актуальною для дослідження. Наукове осмислення постаті Кобзаря у добу Незалежності вийшло на якісно новий рівень. Суспільний контекст соціогуманітарних трансформацій постаті поета зростає. «Кобзар» Т. Шевченка щороку перевидається, його твори перекладені на десятки мов світу.

Яким же є сприйняття та розуміння особистості і творчої спадщини Т. Шевченка в сучасній Україні? До дослідження цього питання зверталися О. Задорожна [7], К. Пхай [15], Ю. Бача [1], І. Побідаш [13], О. Забужко [6] та ін. Дослідники вважають, що суспільству необхідно ґрунтовно й неупереджено вивчити суть творчості, особистості та впливу Т. Шевченка на історично-культурний розвиток нації. За сучасних умов незалежного розвитку України варто переосмислити висловлені раніше аналітичні, дуже часто суб'єктивні оцінки щодо особистості та творчої спадщини митця, що, у свою чергу, є свідченням того, що відбуваються зміни у суспільній свідомості щодо сприйняття Кобзаря і відкриття у його творах нових аспектів.

Досить актуальною українознавчою проблемою є поширення знань про Т. Шевченка в інтернет-просторі. До вивчення цього питання зверталися такі науковці, як О. Чирков, В. Попик та ін.

О. Чирков у своєму дослідженні охарактеризував діяльність вікіпедичної спільноти на початку ХХІ ст. щодо упорядкування, зберігання, оновлення й поширення у світі знань про Тараса Шевченка слов'янськими мовами. Дослідник наголошує, що знання про Т. Шевченка упорядковуються, зберігаються, оновлюються й поширюються мовами багатьох народів, зокрема, стаття «Тарас Шевченко» у Вікіпедії започаткована 56 мовами і діалектами, серед яких вагому групу становлять статті мовами слов'янської групи індоєвропейської мовної сім'ї [22, с. 298 – 299].

У дослідженні В. Попика розглянуто ресурси, спеціально присвячені Т. Шевченку, що репрезентують його постать комплексно, із залученням значного за обсягом, розмаїтого за змістом та належно фахово опрацьованого матеріалу. Проаналізовано позитивний досвід, здобутий у створенні електронної шевченкіани, а також недоліки, притаманні існуючим ресурсам, їхні причини та способи подолання [14, с. 257 – 271]. Зроблено висновок щодо особливої ефективності створення персональних історико-меморіальних сайтів про видатних діячів культури та історії (зокрема, про Т. Шевченка) для репрезентації України у світовому інформаційному часопросторі.

Великі поети – завжди сучасники для нових поколінь, які щоразу відкривають у них нове, суголосне своїй добі [16, с. 6]. Т. Шевченко – насправді найсучасніший український поет сучасної України. Проте, на нашу думку, переважна більшість

сучасників не має особистої думки про Т. Шевченка, а мислить штампами. У багатьох він асоціюється лише з тими віршами, що були завчені у шкільні роки. Варто ознайомлювати молодь із маловідомою прозою автора та його живописними роботами, саме так можна позбутися стереотипів і знайти свого Шевченка та для себе зрозуміти, який неоціненний внесок зробив він для нашої України.

Із розвитком інформаційних технологій, зокрема Інтернету, формуються комунікативні умови, які дають змогу виявити нові підходи щодо ставлення до постаті Т. Шевченка. Сучасні громадяни України висловлюють своє ставлення до Кобзаря в інтернет-середовищі у різних формах (на сайтах, форумах, блогах тощо). Мета нашого дослідження – проаналізувати комунікацію інтернет-користувачів щодо постаті Тараса Шевченка, розуміння його ролі, внеску, значення для сучасного українського суспільства, які свої думки і погляди висловлюють в інтернет-просторі.

Система «Google» під час пошуку веб-ресурсів з інформацією про Тараса Шевченка видала близько 292 тис. позицій восени 2015 р. (за 0,24 сек., з будь-якої країни, будь-якою мовою, будь-коли, дослівно, пошукове завдання «Тарас Шевченко»). Це свідчить про те, що ця інформація – одна з найпоширеніших на веб-ресурсах. На пошукове завдання «Тарас Шевченко. Кобзар» отримали приблизну кількість результатів – 133 тис. позицій (за 0,32 сек., з будь-якої країни, будь-якою мовою, будь-коли, дослівно). З цього можна зробити висновок, що твори Т. Шевченка користуються популярністю у веб-просторі. Вказана проблематика у мережі Інтернет

представлена широко, зокрема, це питання висвітлюють на сторінках електронних засобів масової інформації, його фіксуємо на сторінках блогів, форумів, сайтів, присвячених розвитку української культури, мови тощо.

Ми проаналізували літературно-художнє видання «Мій Шевченко. 200-річчя Кобзаря», що представлено в електронному варіанті на сайті Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка [10]. Цей унікальний видавничий проект майже 100 студентів і викладачів (2014 р.) – символічний полілог нинішньої молоді про багатомірний світ Тараса Шевченка й особисті одкровення про себе в тому світі.

Думки студентів та викладачів КНУ імені Тараса Шевченка часто перегукуються з іншими матеріалами: «Значення особистості та творчості Т. Шевченка для українського народу дуже важко переоцінити. Шевченко – це митець, художник, який відкрив для української нації двері в безкінечність. Він є гарантом нашої вічності...» [20]; «Сьогодні Шевченко нам потрібен відроджений, очищений від вульгаризаторських, однозначних характеристик, гуманізований і олюднений, такий, яким його сприймала народна свідомість» [23, с. 60] тощо.

Отже, сучасна молодь вважає, що потрібно позбутися стереотипів і по-новому подивитися на постаць Т. Шевченка та на його творчість. Також варто наголосити, що революційні події 2013 – 2014 рр. сформуливали у сучасників нове бачення Т. Шевченка, під впливом творчості якого в Україні прокинувся патріотичний український дух, дух боротьби за краще майбутнє. Його «Борітеся – поборете» у світлі теперішніх подій стало гаслом для кожного свідомого українця.

Найпопулярнішими серед веб-ресурсів є сайти та форуми, які є засобами масової та міжособистісної комунікації. Під час дослідження ми знайшли сайт, на якому був розміщений твір від автора Олени (у лютому 2012 р.) «Мій Шевченко (твір-роздум про Т. Г. Шевченка)» [11], яка звертається до поета і докоряє йому за націоналізм у творчості. «Твій нездоланний дух націоналізму відстежується у всій творчості. Але ж ми – українці – люди щирої, відкритої душі. І з метою піднесення рідної нації не можна зневажати іншу. ...я так і не змогла сприйняти та полюбити поезію Т. Шевченка... Як на мене, Шевченко – унікальна та водночас суперечна особистість... Але мені особисто, шановний Тарас Григорович, більш за все подобається не твоє літературне надбання, а художній спадок»¹.

Твір такого змісту викликав суперечливі коментарі серед читачів, які розділилися у своїх міркуваннях. Одні заперечили авторці, наголошуючи на тому, що Т. Шевченко – це символ України, твори якого є актуальними і сьогодні («...не розумію, як можна не любити його творчість. ...Він як пророк, передбачив багато, що відбувається зараз. Т. Г. Шевченко для мене герой, символ України. Він патріот своєї держави. Якщо б наші політики стали би перейматися долею України так, як і Т. Шевченко, то усі проблеми нашої держави були б вирішені...; Наш народ пав духом і не в змозі підвестися, і саме до нашого народу звертається і звертався Шевченко!»); інші висловилися, що поет був живою людиною, не позбавленою людських слабкостей («...на мій погляд, його творчі здобутки переважають його людську недосконалість.

¹ Тут і далі використано оригінальне написання з внесенням коректорських правок.

...до Шевченка можна відноситися по-різному. У кожного свій Т. Шевченко: хтось любить його, хтось не любить, хтось сприймає його нейтрально...); деякі комуніканти змінили своє ставлення до Т. Шевченка після прочитання даного твору («...В общем лично меня это сочинение заставило задуматься, переосмыслить многое, я другими глазами увидел Т. Г. Шевченко. Т. Шевченко – это не икона, и молиться на него не надо. Нужно самому уметь объективно оценивать ситуацию, личность, творчество, а не следовать кем-то надуманным стереотипам»). Отже, комунікація в інтернет-просторі дає можливість користувачам Інтернету обговорювати гострі теми, узгоджувати позиції щодо особистості Т. Шевченка.

Серед переглянутих інтернет-джерел є такі, що стосуються прізвища Шевченка взагалі (наприклад, сайт «Клуб знаменитих Шевченко» [8]). Темі рубрик свідчать про наявність загальної інформації про походження прізвища «Шевченко» та про видатних людей з цим прізвищем.

У темі «Газета «Нова» Тарас Шевченко» акцентовано увагу на тому, що в Україні живе 500 000 людей з прізвищем «Шевченко». У Києві навіть є клуб людей з однаковим прізвищем. Причому в нього входять не тільки громадяни України, але і ті, хто живе за кордоном. Психолог, викладач духовно-оздоровчих практик та навчальних семінарів Тарас Шевченко, який займається письменницькою і видавничою діяльністю, зазначає, що з таким ім'ям і прізвищем – Тарас Шевченко – жити нелегко («Всегда и везде приходится ходить с паспортом. А это, согласитесь, проблематично. Когда говорю, что я Тарас Шевченко, постоянно приходится это доказывать, показывая

удостоверение личности, чтобы не думали, что я – псих»). Також він висловлює своє ставлення до Кобзаря («Кобзарь действительно любил Украину, но то, как его преподносят сегодня, на самом деле, извращено. И он, конечно же, был отменным художником. Может, даже не таким сильным поэтом, как художником. Но властям же надо иметь своего национального героя, кого-то идеализировать») та до його творів («Сказать, что я увлекаюсь произведениями Кобзаря и являюсь его поклонником, не могу. В детстве, когда ходил в школу, у меня это увлечение просто-напросто отбили. Мои одноклассники, да и вся детвора, дали мне кличку Кобзарик...»).

У висновках теми «З ким асоціюється у Вас прізвище «Шевченко»?» наведено підсумки голосування, у якому взяли участь 108 відвідувачів сайта. У кожного другого опитаного це прізвище пов'язується з образом Великого Кобзаря Т. Г. Шевченка. Друге місце посів відомий український футболіст Андрій Шевченко. Він набрав 39% голосів.

Серед загальних рубрик є рубрика «Т. Шевченко», яка безпосередньо стосується Кобзаря, де учасники клубу викладають новини про Т. Шевченка, а також своє ставлення до нього.

У темі «У мережі Інтернет українці найчастіше шукають Тараса Шевченка» зазначено, що пошукачем «Яндекс» була проаналізована статистика запитів жителів України про найбільш відомих людей України Х – ХХ ст., якими цікавляться користувачі Інтернету. Жителі країни за місяць залишають понад 1 мільйон запитів, щоб дізнатися про легендарного Кобзаря. Найбільшою популярністю користується запит «Вірші Тараса Шевченка».

Автор теми «Шевченко – генетичний код України» Олександр Грибинук наводить сім кроків вирішення проблем українства за Т. Шевченком: «1. «умийтеся, образ Божий багном не скверніте»; 2. «Не дуріте дітей Ваших, що вони на світі на те тільки щоб панувать»; 3. «учіться так як треба – учітеся, читайте і чужому научайтесь і свого не цурайтесь»; 4. «Отак і ви прочитайте всі неправди, щоб розкрились»; 5. «Благословіть дітей своїх твердими руками»; 6. «Обніміте брати мої найменшого брата»; 7. «Обніміться брати мої». Після автор подає розшифровку зазначених цитат із творів Т. Шевченка, які вірно і однозначно вказують нам, що потрібно робити: «1. Чесність і моральність у всьому. 2. Не існує автоматичного наслідування ні достоїнств, ні багатства, ні елітарності. Кожен повинен сам вчитися і досягати свого удосконалення. 3. Українцям потрібна розумна і моральна система освіти. Кожен українець повинен знати декілька мов, але також прекрасно знати свою рідну мову. 4. Необхідно вивчати свою правдиву історію, передусім усі помилки наших попередників і враховувати їх у нашій практиці. 5. Виховання дітей батьками грає ключову роль у формуванні добродісного українця. Батьки повинні жорстко виховувати дітей, не допускаючи їх розбещення. 6. Братання з простим народом. 7. Не повинно бути ніякої ворожнечі між українцями, тільки дружній діалог». Автор теми наголошує, що Т. Шевченко своєю творчістю доводить нам, що тільки чесність, моральне виховання, національне єднання, громадянський мир, просвітлення простого народу забезпечать нашій Батьківщині щасливе майбутнє.

Форуми – це видання, що надають місце для комунікації багатьох людей з

певними зацікавленнями. Доступ до форумів надається усім, хто зареєструється на сайті. Тобто реалізована така важлива характеристика, як гетерогенність аудиторії.

Серед переглянутих форумів є такі, де наявна незначна кількість коментарів. Зокрема, на форумі «Динамо» Київ», де автор започаткував тему «Тарас Шевченко» [19], є 1 коментар, у якому він ділиться своїми враженнями про вірші Т. Шевченка після того, як уперше в житті поверхово переглянув «Кобзар» («Пройшло 160 – 170 років, а все кричуче актуально і зараз. Я тепер зрозумів, чому Тараса називають пророком. Ми за ці роки замилили його офіціозом. Жах. Я зрозумів, що його треба не святкувати, не оспівувати, а читати, читати і читати. Повірте, читаючи деякі вірші, в мене клубок ставав в горлі»). Після того автор вміщує кращі, на його думку, вірші Т. Шевченка.

В архіві сайту «Ми українці» [17] започатковано тему «Ким для вас є Тарас Григорович Шевченко і як ви до нього ставитеся? Чи читали ви його твори і вірші?», де залишено 2 коментарі. Своє бачення Шевченка комуніканти висловлюють у такій формі: «Т. Г. Шевченко є однією з найголовніших історичних постатей і діячів Української історії. Тарас Григорович Шевченко є великим українським національним ГЕРОЄМ!!!; Т. Г. Шевченко є, був і буде найвеличнішим національним героєм України і українського народу!!!». Учасники дискусії приходять до спільної думки, що Т. Шевченко є великим українським національним героєм. Учасники ж іншої теми – «Т. Г. Шевченко – найвеличніший українець» – розділилися у своїх міркуваннях: Т. Шевченко – п'яниця, у віршах

та творах якого немає позитиву («Що в тому Шевченку такого великого? Злий на весь світ п'яниця, що добре видно в його віршах. Що не візьмеш з його творів, так там або когось ріжуть, або хтось вішається чи топиться, одна депресія. Де ж позитив?»); Т. Шевченко – реаліст свого часу («Т. Шевченко – реаліст свого часу, згусток величезної енергії невдоволення проти експлуататорів українського народу. А на рахунок п'яниці, то це перебільшення, не може п'яниця мати такий світлий розум, писати такі вірші, так точно і правдиво відображати реальність; Тарас Шевченко описував те, що було по-справжньому»); Т. Шевченко – найвеличніший українець, найкращий український письменник, найвідоміший патріот України («ТАРАС ШЕВЧЕНКО – НАЙВЕЛИЧНІШИЙ УКРАЇНЕЦЬ; Шевченко – найкращий український письменник; Тарас Шевченко – один із найвідоміших патріотів України; Все-таки Шевченко – геній українського народу...»); Т. Шевченко своєю письменницькою діяльністю багато зробив для розвитку літературної мови («Він зробив неоціненний внесок у розвиток літературної мови; Якби не Тарас Шевченко... українську мову зовсім би знищили»); Т. Шевченко – мученик («Шевченко – це мученик. Представте який душевний біль він пережив. Коли самодержавство на твоїх очах руйнує твою державу і народ. А ти можеш тільки писати вірші»); Т. Шевченко – не тільки український поет, але і російський письменник («...половина літературної спадщини Шевченка написана російською мовою? Це вся його проза і майже всі листи і щоденники. Отож, якщо по справедливості, то він настільки ж український поет, наскільки і російський письменник»).

Деякі комуніканти ставлять під сумнів українськість Т. Шевченка, мотивуючи це тим, що ніхто не примушував Кобзаря писати щоденники російською мовою. Адже щоденники переважно пишуть тією мовою, якою думають. Отже, на сайті «Ми українці» спостерігаємо як позитивне, так і негативне ставлення сучасників до постаті Т. Шевченка. У деяких комунікантив сформувалося невідзначене ставлення.

В інтернет-просторі досить поширеною є тема обговорення книги Олесь Бузини «Вурдалак Тарас Шевченко», про що свідчать результати пошуку пошукової системи «Google» (приблизно 27 тис. 400 позицій за 0,31 сек., з будь-якої країни, будь-якою мовою, будь-коли, дослівно). Сучасний російськомовний скандальний публіцист О. Бузина у своїй книзі різними способами намагається вибудувати негативний образ Т. Шевченка. Так званий «сюжет» книги підпорядкований єдиному завданню, яке чітко й виразно проголошує Бузина вже на початках свого викладу. Мета цієї книги, зазначає автор, розвінчати міф про Шевченка. «Вы узнаете совсем другого Кобзаря – не гения и святого, а алкоголика и завистника. Неуклюжего ловеласа, отбирающего у бывшей невесты подарки. Блюстителя нравственности, шпионящего за женой друга. И раскаявшегося «революционера», выпрашивающего у властей прощение. Эту темную сторону Тараса всегда тщательно скрывали. Но она есть. Он был именно таким – в своих дневниках, письмах и десятках мемуарных свидетельств, не переиздававшихся после 1917 года» [4], – зазначено в книзі.

Ми спробували дослідити, як сприймається зазначена вище книга

користувачами в інтернет-просторі, а саме на форумах. Проаналізувавши Донецький форум, тема якого «Олесь Бузина. «Вурдалак Тарас Шевченко» – обговорюємо!» [5], ставлення учасників форуму до антиукраїнського бачення Т. Шевченка умовно поділили на 3 групи:

1. Позитивне ставлення («Он был несомненно талантливым человеком, также как Гоголь, Пушкин и многие другие. Не в пример многим сегодняшним «творчим людям»; Шевченка будут помнить и через сто лет, а кто про цих «Бузин» та «бозь» згадає; Считаю, чтобы что-то критиковать, надо уметь это, хотя бы, немного лучше; Мы почему-то всегда смешиваем личность художника, поэта, с личностью человека, которым он был. А этим в мире заниматься не принято. А подобную книгу можно, наверное, про любого поэта наваять...; Шевченко это гордость нашего народа, он талантище и не важно какой была его жизнь; он был человеком от бога, таких людей один на миллион...»).

2. Негативне ставлення («Не люблю, когда из достаточно средних личностей (на фоне других талантищев) делают искусственно идола. Даже если убрать пьянство и все другое из биографии, то достаточно сравнить рукописи с изданными вещами. Его (Ш) вирши правила выдающиеся русские и мало-российские литераторы; Да всё фальшивое насквозь – фальшивая страна, фальшивые герои; О Шевченко не вспомнят уже лет через 20, если конечно не будет такой дикой, оголтелой поддержки государства. Он не народный поэт, вот Есенина будут читать и через 1000 лет»).

3. Невизначене ставлення («Конечно, многое что написано – спорно. Но

факты – упрямая вещь; Шевченко признали за талант, выдумали (выдумали ли?) ему историю жизни, вот и нет смысла копать, т.к. правды уже никто не узнает; Сложно сейчас уже сказать, что правда, а что вымысел; Никто не оспаривает что и у Шевченко были свои шедевры. Но не нужно идеализировать!; Шевченко – Украина, немного Россия; Главная проблема Тараса в том, что будучи самородком, он не получил должного образования и оставался чужаком в культурном пространстве России. Так что алкоголизм не самое худшее»).

На фоні головної дискусії в учасників форуму виникали й інші дотичні дискусії: 1) Шевченко більше поет чи художник («Шевченко був чудовим художником... це ж була його основна освіта; Но в искусстве пера он преуспел куда больше, чем в искусстве кисти, поэтому и помнят его больше как поэта; Я читав щоденник Шевченка, так ось він прямо писав, що віддача його в солдати поклатала край йому, як художнику, бо художник, як і музикант, не може розвивати свою майстерність без постійної праці над етюдами, картинами; Я думаю, алкоголизм Тараса Григорьевича тоже сыграл свою негативную роль в становлении его как художника и поэта»); 2) песимізм у творчості Т. Шевченка («пробовал читать один негатив; Негатив – отражение быта. Почитайте историю Украины тех времен – вернуться можно...; Якби Шевченко був паном (як Гоголь з Котляревським), а не кріпаком, то він також писав би можливо з гумором і про радісне. Але він був кріпаком і сиротою... Він не мав дитинства і це наклало відбиток на його творчість...»); 3) визнання Т. Шевченка у всьому світі («Насколько помню, один из первых и немногих украинских

писателів, признаних во всем мире; Нет, не признан он в мире! (Если не считать украинскую диаспору во всем мире, коей миллионы) Франко – первый укр. поэт-писатель, деятель, признанный в Европе. Факт!); 4) проблема імміграції талановитих людей за кордон («Може і є кращі поети (на смак і колір товаришів нема), але вони чужі і ніколи не розуміли душу українського селянина...; А хто зараз зрозуміє душу сучасного українця? Всі копаються у минулому... Дайте дорогу молодим! Чому більшість талановитих людей тікають до Москви або до інших країн?»); 5) протиставлення Західної України і Східної України («...украинского народа, который живёт у нас преимущественно в Галичине и Западной Украине, меньше 20% от всего населения страны...; Портрет Шевченка висел в любой украинской семье и причем в основном на ВУ, а не ЗУ. ...Шевченко всегда был популярен на ВУ что до присоединения ЗУ, что после. Помнят Шевченко и далеко за пределами Украины»). Також варто відзначити, що учасники форуму ділилися цікавими новинами, що стосувалися постаті та творчості Т. Шевченка («В ДОНЕЦКЕ НИГЕРИЕЦ ПОБЕДИЛ НА КОНКУРСЕ ПАМ'ЯТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО, ПОКОРИВ ЖЮРИ «ОТШЛИФОВАННИМ УКРАИНСКИМ ЯЗЫКОМ»»).

Отже, у процесі дослідження Донецького форуму, що відбувався протягом 2010 – 2015 рр., можна дійти таких висновків: найактивнішими в обговоренні даної проблеми були як чоловіки, так і жінки; коментарі були залишені переважно російською мовою; за місцем проживання зафіксовано найбільше дописувачів зі Сходу (Донецьк, Харків), менше – із Заходу (Львів) та Кримського

регіону (Сімферополь), найменше – з центру (Київ). У комунікантів, незважаючи на мовний бар'єр, ставлення до книги О. Бузини переважно негативне, про що свідчать наведені цитати як російською, так і українською мовами. Крім основної, учасники форуму обговорювали дотичні теми, що стосувалися постаті Т. Шевченка, ділилися цікавими новинами з Конкурсу пам'яті Т. Шевченка, що свідчить про актуальність теми особистості Кобзаря в інтернет-просторі.

Ми дослідили на Львівському форумі [9] тему «Тарас Шевченко Вурдалак». Проаналізувавши думки учасників форуму, варто зауважити, що у своєму ставленні до книги О. Бузини комуніканти розділилися: одні висловили своє негативне ставлення («Не люблю такие провокационные и злобные вещи. Обычно, если какой-то автор в таком духе пишет о признанных писателях, учёных, музыкантах, то это значит, что завидует таланту, а своего раскрыть не смог; Не люблю Бузину; Ну и что, что везло, что женщин любил и выпить был не дурак? Это как-то сказывается на его таланте?; ...я так думаю, шо сие творение ему будет долго аукаться...; чем меньше про эту чушь говорит – тем лучше...; Иной раз, слово ранит сильнее, чем пуля»); інші зайняли нейтральну позицію («Прочитал. Немного эпатажно. Автор провел не маленькую работу в библиотеке (по его словам) перед тем, как написать книгу; А по сути – я против идеализации любого человека, включая писателей; Я же не образец цнотливой поведінки шукаю. Та й до його віршів цнотливість мало ліпиться»).

На зазначеному вище форумі, що відбувався протягом 2009 – 2011 рр., найактивнішими в обговоренні зазначеної

проблеми були чоловіки. Для висвітлення своїх думок комуніканти користувалися двома мовами (українською та російською). Позитивних відгуків учасників форуму «Тарас Шевченко Вурдалак» про книгу О. Бузини не відзначено. Це свідчить про те, що комуніканти не підтримують такого бачення автором книги постаті Т. Шевченка.

На сайті Українського центру [18] нами досліджено український форум з української літератури, тема якого «Бузина Олесь – Рускіє досліджують Кобзаря» викликала неабияку активність серед учасників форуму (65 коментарів) протягом 2004 – 2007 рр. На початку форуму один із комунікантив зазначає, що йому не віриться, що популярним об'єктом дослідження Інтернету стали життя і творчість Т. Шевченка, причому досить детальне («Здається якимось абсурдом, ніколи не чув про дослідження життя Пушкіна або Толстого на популярних блогах Рунету, а тут на маєш...»). Ознайомившись із назвою і основними тезами твору, учаснику форуму стає зрозумілою така популярність згаданого вище дослідження. Він приходить до висновку, що це свідомо спровокована дискусія антиукраїнськими силами («Книга звичайно, що провокація... видана в нашій гарячо-любимай столиці в 2000 році якимось навіть Академіком... і здається українським»). Деякі учасники форуму висловилися про недоцільність обговорення особистості О. Бузини на форумі і запропонували змінити назву теми на іншу («Антиукраїнські виродки паплюжать Шевченка»).

Проаналізувавши ставлення комунікантив до книги О. Бузини «Вурдалак Тарас Шевченко», ми виокремили 2 групи: 1) негативне критичне ставлення

до книги і особистості О. Бузини («Насправді злочин Бузини не в фальсифікації і навіть не в тенденційному доборі фактів, а в тому, що він – російськомовна людина, для якої українське не є рідним, – поліз судити найбільшу постать української літератури»; «о, тим расійським Шевченко муляє як кістка, котра застрягла в горлі! Адже як вдало він не раз описував їхню кацапську натуру!!! Звичайно, що це буде провокувати нових і нових Бузин»; «думаю, что попытка провокації против Шевченко была идиотской изначально»; «В нього типовий комплекс сірої людини, яка хоче довести, що великі постаті нашої літератури (як Шевченко, напр.) були такі ж самі сірі невиразні людяці, як і він сам»; «маячня, розвінчувати яку – забагато честі... просто марення не зовсім нормальної людини»); 2) невизначене ставлення до книги О. Бузини («Знуцання з національних символів – нормальна антиміфологізаційна практика»; «...книжка О. Бузини «Вурдалака Т. Ш.» не нанесе шкоди і не додасть слави Т. Г. Шевченкові, але дозволить дізнатись деталі його біографії більшому колу людей, яким це цікаво»).

Учасники форуму переконані: щоб знайомитися з книгами такого змісту, необхідно мати певний «імунітет», який виражений якщо не в любові, то принаймні в елементарній повазі до геніального творця («Прикро, коли подібні речі потрапляють до рук дітей, які схильні до максималізму і, на жаль, швидко підпадають під вплив поганого»).

Під час дослідження зазначеного вище форуму нами відзначено, що активними в обговоренні даної проблеми були як чоловіки, так і жінки, які свої думки висловлювали переважно українською мовою. На форумі наявне лише

одне позитивне ставлення до книги О. Бузини «Вурдалак Тарас Шевченко» («Во всем мире литература обсуждается и критикуется. На этом стоит литературная критика. Исключением является только Украина? Видно литература ваша не выдерживает пристального внимания...»), що свідчить про те, що переважна більшість комунікантів не підтримують О. Бузину у його намаганні вибудувати негативний образ Т. Шевченка.

Дослідивши Донецький, Львівський форуми та форум на сайті Українського центру, варто зазначити, що ці електронні ресурси є репрезентативними, оскільки тут користувачами виступають представники різних соціальних груп, а тематика форуму не дає змоги відхилитися в іншу тему.

Усі точки зору щодо книги О. Бузини «Вурдалак Тарас Шевченко» можна поділити на дві групи: 1) ті, що не стосуються проблематики або стосуються лише опосередковано; 2) ті, що безпосередньо стосуються проблематики. Останніх значна більшість. Серед них щодо книги О. Бузини зафіксовані такі положення: а) неприйнятні для суспільства, відверто деструктивні, провокаційні; б) узгоджуються із нормами суспільної моралі, яких переважна більшість. За мовою повідомлень учасників форуму комуніканти висловлюються: 1) українською мовою, 2) російською мовою та 3) російською й українською мовами одночасно. Проаналізувавши зміст повідомлень на форумах, ставлення учасників форумів до книги О. Бузини «Вурдалак Тарас Шевченко» ми поділили на 3 групи: 1) позитивне ставлення; 2) невизначене ставлення; 3) негативне ставлення. Остання група становить більшість.

Отже, учасники форумів переважно негативно висловлюються як про особистість О. Бузини, так і про його книгу «Вурдалак Тарас Шевченко». Книга є своєрідним наступом антиукраїнських сил на національну самоідентичність українців.

Для того, щоб комунікату висловити свою думку, погляд, ставлення до тієї чи іншої особистості, – все це вимагає відповідних лексичних, граматичних і синтаксичних мовних засобів. Результати мовного аналізу текстів повідомлень в інтернет-комунікації щодо постаті Т. Шевченка здебільшого традиційні для мови інтернет-комунікації:

1. Використання великих літер для речення, фрази, слова з метою логічної акцентуації («**ТАРАС ШЕВЧЕНКО – НАЙВЕЛИЧНИШИЙ УКРАЇНЕЦЬ**²; Гідними наслідування є тільки ті, хто вже **НЕ З НАМИ**; Тарас Григорович Шевченко є великим українським національним **ГЕРОЄМ!!!**»).

2. Вживання малих літер, що характеризують передавання вимови як засіб іронії, зневажливого ставлення («Почитайте історію України тих часів – повернуться можна...; бузина в своє время по фейсу получил...»).

3. Використання лапок як засобу створення метафори чи надання іронічного відтінку («Шевченка будуть пам'ятати й через сто років, а хто про цих **«бузин»** та **«бозь»** згадає; Не в при мер многим сегоднешним **«творчим людям»**; він став **«скандально известная знаменитость»**»).

4. Використання російських слів в україномовних повідомленнях як засіб

² Тут і далі використано оригінальне написання (якщо інше не зазначено), виділення жирним шрифтом зроблено автором статті.

іронії («...видана в нашій **гарячо-любимай столиці**»).

5. Некодифіковане використання окличного знака з метою надання вищого логічного статусу слову («Не морочте собі мізки з тією книгою, ліпше візьміть перечитайте «Кобзаря» **вкотре!!!**; Адже як вдало він не раз описував їхню кацапську **натуру!!!**; Та йому, мабуть, краще пізно, чим **ніколи!!!**»).

6. Некодифіковане використання пунктуаційних знаків, на які покладена функція інтонаційного виділення («Так де він є???; Так Ви цим пишаєтеся чи жалкуєте, що ходили під знаменами червоної зірки????; На палю псевдів!!!!!!»).

Усі зазначені вище лінгвальні одиниці використано з метою акцентуації, логічного виділення речення, слова. Нерідко у мові комунікантів як засіб переконання використано тексти Т. Шевченка та класиків російської літератури («Москалі чужі люди, / Тяжко з ними жити / Немає з ким поплакати, / Ні поговорити; Гляжу, как безумный, на черную шаль, / И хладную душу терзает печаль»), простежено використання прислів'їв, приказок, ідіоматичних виразів («на смак і колір товаришів нема; не морочте собі мізки...; муляє як кістка котра застрягла в горлі!»).

Крім того, автори текстових повідомлень послуговуються одиницями (і некодифікованими також), характерними для комунікації в Інтернеті взагалі. До таких належать: скорочення та абревіація («Франко – первый **укр.** поэт-писатель; Его (**Ш**)...; Шевченко всегда был популярен на **ВУ** что до присоединения **ЗУ**, что после»).

Мова такого спілкування пере-межована різного типу помилками

(орфографічними, граматичними, пунктуаційними): «...до Шевченка можна відноситися **по різному**; Я зрозумів що його треба не святкувати не оспівувати, а читати, читати і читати Повірте читаючи деякі вірші в мене клубок ставав в горлі; на популярних блогах **Ру-нету...**; були **такіж** самі сірі невиразні люді...; как художника и поэта...; **Помнт** Шевченко и далеко за пределами Украины; я так думаю, **шо** сие **твоение**».

Тут часто послуговуються сленговими формами («Ми за ці роки **замилили** його **офіціозом**; Але називати його най-величнішим українцем це по-дитячому і **по-совковому**; А подобную книгу можно, наверное, про любого поэта **наваять...**»); кальками з російської мови в україномовних текстах («**Представте** який душевний біль він пережив; ...**віддача** його в солдати поклала край йому, як художнику...»); кальками з української мови в російськомовних текстах («...**віршы** правила выдающиеся русские и малороссийские литераторы»); використовують емотикони та інші засоби вияву емоцій (Прекрасний жарт!)); через 1000 000 років, мабуть вже нікому буде читати (()); використовують контамінацію мов («Так что **алкоголізм** не самое худшее; **Я же не образец** цнотливої поведінки шукаю»); у мові трапляються технічні помилки («А на рахунок **п»яниці**, то це перебільшення, не може **п»яниця** мати такий світлий розум; ...также как Гоголь, **пушкин** и многие другие; ...он талантище и не важно какой **былаего** жизнь; ...становлении его как художника»).

Отже, дослідження структури текстового повідомлення засвідчує зміну майже на всіх лінгвальних рівнях: 1) у графіці – засобами графіки передаються

експресія, наголошення на певній думці (великі літери, повторення знаків пунктуації тощо); 2) в орфографії – спостережено використання некодифікованих одиниць; 3) у лексиці – в лексичній системі специфічним є вживання жаргонізмів, молодіжного сленгу; 4) у стилістиці – здебільшого учасники форуму у комунікації послуговуються розмовним стилем, деякі текстові повідомлення мають ознаки публіцистичного та наукового стилів.

Обговорювання питань в інтернет-просторі, що пов'язані з Т. Шевченком, активізуються у часи, коли в цьому гостро постає необхідність. Зокрема, засоби масової комунікації зареєстрували високий рівень соціальних запитів під час щорічних відзначень річниць від дня народження Т. Шевченка, проведення щорічних Шевченківських конкурсів тощо. Найвищий рівень соціальних запитів спостерігаємо у часи Революції Гідності, коли у сучасників сформувалося нове бачення постаті Т. Шевченка, творчість якого надзвичайно вплинула на патріотичний дух сучасних українців. Отже, активізація суспільно-політичних процесів в Україні викликає специфічний соціальний запит на таку інформацію.

Інтернет-користувачі, які брали участь в обговоренні даної проблеми, є представниками різних соціальних груп, із різною освіченістю, що неминує позначилося на перебігу інтернет-дискусій щодо постаті Т. Шевченка. Активну участь в обговоренні брали як чоловіки, так і жінки, тобто інтернет-аудиторія не має гендерної диспропорції. Думки комунікантів в інтернет-просторі про Т. Шевченка загалом позитивні. Сучасники ставляться до Т. Шевченка з повагою, із пошаною. Твори Кобзаря

залишаються актуальними і сьогодні. Т. Шевченко відіграє важливу роль у житті сучасних українців, впливає на формування їхньої свідомості, їхнього світогляду. Це підтверджується активністю обговорення в інтернет-просторі, зокрема на форумах, наявністю дискусій щодо постаті Т. Шевченка. Книга О. Бузини «Вурдалак Тарас Шевченко» стала зразком атаки антиукраїнських сил на культурні коди національної самоідентичності. Дискусія, свідомо спровокована О. Бузиною, не знайшла підтримки серед учасників форумів.

Нині життя сучасної людини невід'ємне від Інтернету. Інтернет-комунікації супроводжують людину упродовж усього її життя і впливають на процес формування внутрішнього світу особистості, її світогляду, духовного та морального потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бача Ю. Розуміння Тараса Шевченка сучасною Україною // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Ужгород: Говерла, 2014. – Випуск 1 (31). – С. 21 – 24.
2. Берегова О. М. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість?: наукове видання. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. – 388 с.
3. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Вурдалак Тарас Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zhurnal.lib.ru/s/shewchenko_t_g/buzina.shtml
5. Донецький форум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doneckforum.com/forum7/thread8959.html>
6. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. – К.: Видавництво «Абрикос», 1997. – 144 с.
7. Задорожна О. Тарас Шевченко і сучасність / О. Задорожна // Шевченкознавчі

студії. – 2014. – Вип. 18. – С. 231 – 238. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Shh_2014_18_29.pdf

8. Клуб знаменитих Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sheva.name/>

9. Львівський форум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forum.lvivport.com/threads/taras-shevchenko-vurdalak.62176/>

10. Мій Шевченко. 200-річчя Кобзаря: видавничий проект студентів і викладачів // В. В. Різун, В. І. Теремко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journ.univ.kiev.ua

11. Недвижимість в Криму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://worddatings.wordpress.com/2012/02/11/>

12. Недюха М. Інтернет як засіб формування інформаційної культури // Українознавство. – 2007. – №2. – С. 52 – 57.

13. Побідаш І. Образ Т. Г. Шевченка в оцінці сучасної молоді // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – Ужгород: Говерла, 2014. – Випуск 1 (31). – С. 184 – 186.

14. Попик В. І. Електронні ресурси, присвячені Т. Шевченку, як відображення сучасного стану розвитку вітчизняного віртуального інформаційного простору / В. І. Попик // Українська біографістика. – 2014. – Вип. 11. – С. 257 – 271 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ubi_2014_11_20.pdf

15. Пхайк К. Шевченко Т. у сучасному вимірі. Історична розвідка / К. Пхай [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://migg.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=562&Itemid=111

16. Рильський М. Вогненне слова Тараса. – К.: Радянська школа, 1984.

17. Сайт «Ми українці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.myukrainci.com>

18. Український центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com>

19. Форум «Динамо» Київ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forumdynamo-kyiv.org/viewtopic.php?f=34&t=3131&st=0&sk=t&sd=a>

20. Хмельницька обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченко... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://odb.km.ua>

21. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси: монографія. – К., 2009. – 240 с.

22. Чирков О. Діяльність вікіпедичної спільноти на початку XXI ст. щодо упорядкування, зберігання, оновлення й поширення у світі знань про Тараса Шевченка слов'янськими мовами // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тарас Шевченко в долі слов'янських народів: діалог через століття і кордони». – К.: ННДІУВІ, 2014. – С. 298 – 299.

23. Чуб Д. Живий Шевченко: Біографічні та літературознавчі оповіді / Д. Чуб. – К.: Веселка, 1994. – 141 с.

REFERENCES

1. BACHA, U. (2014) Understanding of Taras Shevchenko by Modern Ukraine. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*. Uzhhorod: Hoverla. № 1 (31), pp. 21 – 24. [in Ukr.]

2. BEREHOVA, O. (2006) *Communication in Social and Cultural Space of Ukraine: Technology or Creativity?* Kyiv: NMAU im. P. I. Chaikovskoho, 388 p. [in Ukr.]

3. *Wikipedia*. [Online]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> [in Ukr.]

4. *Vampire Taras Shevchenko*. [Online]. Available at: http://zhurnal.lib.ru/s/shewchenko_t_g/buzina.shtml [in Ukr.]

5. *Donetsk Forum* [Online]. Available at: <http://www.doneckforum.com/forum/7/thread8959.html> [in Rus.]

6. ZABUZHKO, O. (1997) *Shevchenko's Myth about Ukraine. An Attempt of Philosophical Analysis*. Kyiv: Vydavnytstvo «Abyrkos», 144 p. [in Ukr.]

7. ZADOROZHNA, O. (2014) *Taras Shevchenko and Modernity. Shevchenkoznavchi*

- studii*, № 18. pp. 231 – 238. [Online]. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ShS_2014_18_29.pdf [in Ukr.]
8. *Club of Famous Shevchenkos*. [Online]. Available at: <http://sheva.name/> [in Rus.]
9. *Lviv Forum*. [Online]. Available at: <http://forum.lvivport.com/threads/taras-shevchenko-vurdalak.62176/> [in Ukr.]
10. *My Shevchenko. The 200th Anniversary of Kobzar: Editorial Project of Students and Teachers*. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet». [Online]. Available at: journ.univ.kiev.ua [in Ukr.]
11. *Real Estate in Crimea*. [Online]. Available at: <https://worddatings.wordpress.com/2012/02/11/> [in Rus.]
12. NEDIUKHA, M. (2007) Internet as a Source of Information Culture Formation. *Ukrainoznavstvo*, № 2. pp. 52 – 57. [in Ukr.]
13. POBIDASH, I. (2014) Evaluation of T. Shevchenko's Personality by Today's Youth. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seriya: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. Uzhhorod: Hoverla. № 1 (31). pp. 184 – 186. [in Ukr.]
14. POPIK, V. (2014) Electronic Information Resources Dedicated to T. Shevchenko as a Reflection of Modern Development of the Ukrainian Virtual Information Space. *Biographistica ukraininca*. № 11. pp. 257 – 271. [Online]. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ubi_2014_11_20.pdf [in Ukr.]
15. PKHAIK, K. *Shevchenko in the Modern Dimension. Historical Research*. [Online]. Available at: http://migg.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=562&Itemid=111 [in Ukr.]
16. RYLSKYI, M. (1984) *Taras' Words Are Made of Fire*. Kyiv: Radianska shkola. [in Ukr.]
17. Website «We are Ukrainians». [Online]. Available at: <http://www.myukrainci.com> [in Ukr.]
18. *Ukrainian Centre*. [Online]. Available at: <http://www.ukrcenter.com> [in Ukr.]
19. Forum «Dynamo» Kyiv. [Online]. Available at: <http://www.forumdynamokyiv.org/viewtopic.php?f=34&t=3131&st=0&sk=t&sd=a> [in Ukr.]
20. *Khmelnitsky Regional Children's Library Named after T. Shevchenko* [Online]. Available at: <https://odb.km.ua> [in Ukr.]
21. CHERMERKIN, S. (2009) *Ukrainian Language on the Internet: Extralinguistic and Internal Structural Processes: A Monograph*. Kyiv, 240 p. [in Ukr.]
22. CHYRKOV, O. (2014). Wikipedia Community's Activity on Ordering, Preservation, Renewal and Wide Spread of Knowledge about Taras Shevchenko in Slavic Languages in the Early 21st Century. In: *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Taras Shevchenko v doli slovianskykh narodiv: dialoh cherez stolittia i kordony» (Proceedings of International Conference «Taras Shevchenko in the Fate of Slavic People: A Dialogue across the Centuries and the Borders»)*. Kyiv: NNDIUVI. pp. 298 – 299. [in Ukr.]
23. CHUB, D. (1994) *Living Shevchenko: Biographical and Literary Stories*. Kyiv: Veselka, 141 p. [in Ukr.]

N. Filatova

Taras Shevchenko's Personality in Communication Experience of Internet Users

Abstract

The spread of knowledge about Taras Shevchenko on the Internet appears to be a current problem in Ukrainian studies. The purpose of the research was to analyze the communication experience of Internet users concerning Taras Shevchenko's personality, to understand his role, contribution, importance for modern Ukrainian society and also to make linguistic analysis of the Internet users' messages.

Having analyzed the attitudes of our contemporaries towards the figure of Taras Shevchenko on the Internet, we may conclude that the communicators in general have positive views on him. Taras Shevchenko plays an important role in the life of modern Ukrainians and influence on the formation of their consciousness and ideology. It is confirmed by the discussions of his personality on the websites,

including forums. Oles Buzyna's book «Vampire Taras Shevchenko» became a sample of attack of anti-Ukrainian forces against the cultural codes of the national identity. However, the discussion provoked by Oles Buzyna, has not found a support among the forum members.

Modern Ukrainians consider that we have to get rid of the stereotypes and take a fresh look at the figure of Shevchenko and his works. Also, it should be emphasized that the revolutionary events of 2013 – 2014 formed a new vision of Taras Shevchenko's personality, whose works greatly influenced on the Ukrainian patriotic spirit, the spirit of struggle for the better future.

Modern life is inseparable from the Internet today. Online communication comes along the human life and influences on the development of spiritual world of the personality, his or her world view and spiritual and moral potential as well.

Інформаційний вибух та технологічний прогрес суспільства в ХХ ст. суттєво видозмінили соціум та шляхи його розвитку в новому ХХІ ст. Надзвичайно актуальною є проблема дослідження комунікації в інформаційному суспільстві.

Досліджуючи Інтернет як засіб формування інформаційної культури, філософ М. Недюха зауважує, що комунікації, здійснювані через Інтернет, не орієнтовані на інституційні та групові норми, що спрямовують діяльність людей у їхньому немережевому житті. Мовознавець С. Чемеркін наголошує, що саме завдяки Інтернету зазнає трансформації такий важливий аспект існування суспільства, як комунікація. Через характер комунікації в Інтернеті змінюються стандартні підходи до культури загалом і культури спілкування зокрема.